

NALIEHAVÁ ÚLOHA SPOLOČENSKÝCH VIED

(Z konferencie o nemeckej otázke a západonemeckom revanšizme)

To, čo sa deje za našimi západnými hranicami už dávno nie je a nemôže nám byť ľahostajné. V západnom Nemecku vojnová hystéria dosahuje najhrozivejšie podoby. Rozpínavosti a agresívnosti západonemeckého imperializmu sa v posledných rokoch mimovoľne uvoľnili uzdy. Bonnski militaristi začínajú tam, kde skončil Hitler, len s tým rozdielom, že chcú a aj dosahujú relatívne viac ako on: priamu podporu západného bloku, najmä zo strany USA v útočných vojnových plánoch, či už ide o priame vyzbrojovanie západonemeckej armády raketovými zbraňami, či o využívanie pozície v NATO na staronové križiacke ťaženie smerom na východ. Na takéto lúpežné plány a výboje a ideológiu, ktorá ich zdôvodňovala, mierumilovné národy už raz draho platili. Aj teraz ako vtedy, ideológia revanšizmu a antikomunizmu je teoretickým základom oficiálnej politiky v NSR.

Revanšizmus, ktorý hrá prvoradú úlohu pri ideologickej príprave novej vojny, má v NSR nielen masového nositeľa, ale zamestnáva celé plejády vedcov a kultúrnych pracovníkov, množstvo vedeckých inštitúcií v úsilí „prehlbovať“ túto ideológiu a „objavovať“ pre ňu historické a teoretické „argumenty“. V sledovaní revanšistických cieľov naša socialistická krajina stala sa predmetom systematického „výskumu“. A to sa nás, prirodzene, bezprostredne dotýka. Ako na bežiacom páse sú tu vyrábané rôzne lžiteórie o histórii

našich národov, vývine našej kultúry, literatúry, o hospodárskom a spoločenskom pokroku. Podľa týchto tzv. teórií naša krajina od praveku vraj územne patrí ku germánskej vlasti, podľa nich bez germánskej kolonizácie nedá sa hovoriť o kultúrnom vývine našich národov, v ich výklade naše dejiny sú viac germánske ako české a slovenské. Do intenzívneho falšovania našich dejín, skresľovania a hanobenia socialistickej skutočnosti, šírenia ilúzií o návrate k starým pomerom, o reštaurácii kapitalizmu, presnejšie o nástupe fašizmu u nás, sú zapojené takmer všetky ideologické prostriedky: počnúc vedou, tlačou, literatúrou a končiac fanatickým rečením na rôznych zrazoch a zhromaždeniach bývalých i novoodchovaných fašistov, presídlencov a emigrantov. V NSR vychádza množstvo revanšistických časopisov a knižných publikácií, kde sa veľa miesta venuje systematickým útokom proti socialistickej životu u nás, proti nášmu spoločenskému a kultúrnemu rozvoju.

Na toto všetko a mnohé iné fakty upozornila vedecká konferencia o nemeckej otázke a západonemeckom revanšizme, ktorú usporiadal Historický ústav SAV v Smoleniciach koncom októbra 1961. Aktuálny význam tejto konferencie? Uskutočnila sa v pravý čas. Jej cieľ? Prispieť k mierovým snahám v riešení nemeckého problému, dať dôraznú odpoveď západonemeckým revanšistom, impulz k sústavnému boju proti ich koncepciám a vojnovým zámerom. Ten-

to cieľ konferencia splnila. V ôsmich referátoch — o fašizácii nemeckých menšín na Slovensku (Lipták), ovládnutí Slovenska nemeckým fašizmom 1939—1945 (Kropilák), historickej nevyhnutnosti odsunu Nemcov z Československa (V. Král), vnútropolitickom vývine v západnom Nemecku po roku 1945 (Berounská), historickom význame existencie NDR (Krno), ľudáckom separatizme v plánoch západonemeckého revanšizmu (Friš), revanšistickej historiografii (Kořalka) a o západonemeckej kultúre, literatúre a boji proti revanšizmu (Rozner) — ako i v početných diskusných príspevkoch slovenských a českých spoločenskovedných pracovníkov odrazil sa široký záber problematiky, sčasti informatívne, sčasti analyticky i polemicky. Povedalo sa tu veľa nového, referenti i diskutujúci vzniesli množstvo faktov a argumentov, ktoré nezostanú bez ohlasu širšej verejnosti, keď tento materiál bude publikovaný. Mimoriadnu pozornosť vzbudil referát o fašistickom vývine piatej kolóny — nemeckej menšiny na Slovensku a nevyhnutnosti odsunu Nemcov z Československa, ako i o terajších podujatiach a teóriách ľudáckych separatistov v západnom Nemecku. Tu nešlo len o faktografiu, ale i o ostrú polemiku s názormi revanšistických ideológov. Osobitný záujem sústredil na seba referát o západonemeckej kultúre a literatúre, v ktorom sa cez túto oblasť podarilo podať analytický pohľad na spoločenskú a politickú situáciu v západnom Nemecku. Pretože sociálna demokracia, ako jediná legálna existujúca politická strana robotníckej triedy nepredstavuje v pravom slova zmysle opozíciu voči oficiálnemu politickému kurzu, neexistuje vyhranená lavica ani v kultúre a literatúre. Dodnes najhlavnejšou témou v literatúre je stále druhá svetová vojna, ale skupine spisovateľov, nonkonformisticky

orientovaných, obraz vojny vyúsťuje spontánne v obvinenie hitlerovského fašizmu len potiaľ, pokiaľ utrpel porážku. O prekonanie nonkonformizmu — tohto apolitického ideologického postoja spisovateľov, neviazaného ani na fašizmus ani na socializmus — legálne politicky sa nikto neusiluje. To je zrejme na škodu vývinu lavicového frontu v NSR, ktorý sa len pozvoľna vytvára. A tu je na mieste internacionálna pomoc pokrokovej kultúry iných krajín, najmä Nemeckej demokratickej republiky, ale i kultúry našej. Upozornilo sa však na to, že nám chýba hlbšia znalosť pomerov i prameňov, literatúry, proti ktorej treba bojovať. Revanšisti pozorne sledujú náš vývin, našu prácu a skreslene ju komentujú. My sme sa doteraz uzavreli pred týmito útokmi. Dnes je žiadúce zmeniť postoj: bojovať proti revanšizmu na základe znalosti jeho argumentácie.

Smolenická konferencia je začiatkom systematického výskumu špecifických otázok, týkajúcich sa boja proti ideológii revanšizmu, ktorý musí byť podložený konkrétnou znalosťou materiálu, ak sa máme vyhnúť jednostrannému zjednodušovaniu problematiky, a to jej preceňovania alebo podceňovania. Výrazne sa tu poukázalo na to, že západonemecký imperializmus so svojou agresívnou politikou a svojim ideologickým nástrojom — revanšizmom — je najväčším nepriateľom socializmu a komunizmu. Demaskovaniu jeho koncepcií, teórií a plánov musíme venovať sústavnú pozornosť. Zatiaľ spoločenskovední pracovníci urobili prvé významné podujatie. Dúfajme, že ďalšie nenechajú na seba dlho čakať, čo sa iste odrazí aj v našej tlači. Máme pred sebou jednu z komplexných, veľmi aktuálnych a naliehavých úloh.

Jozef Veľký